

Leidraad melden van calamiteiten

Onderzoek door de Inspectie
Jeugdzorg naar aanleiding van
meldingen van calamiteiten
Utrecht, november 2011

Inhoudsopgave

Voorwoord

Leidraad melden van calamiteiten Inspectie Jeugdzorg

Toelichting

Voorwoord

Voor u ligt de *Leidraad melden van calamiteiten* van de Inspectie Jeugdzorg. Met deze leidraad wil de Inspectie Jeugdzorg duidelijkheid geven over de manier waarop de onder haar toezicht vallende instellingen calamiteiten behoren te melden. Daarnaast wil de inspectie inzichtelijk maken op welke wijze calamiteitenmeldingen worden behandeld. Het is de inspectie gebleken dat bij de instellingen behoefte bestond aan een document waarin de procedure van het calamiteitentoezicht wordt beschreven.

In de *Leidraad melden van calamiteiten* zijn de door de Inspectie Jeugdzorg doorgevoerde aanpassingen en aanscherpingen in het calamiteitentoezicht opgenomen.

Deze wijzigingen komen voort uit een interne evaluatie, recente onderzoeken van de Nationale ombudsman naar calamiteitentoezicht van de Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie voor de Gezondheidszorg, veranderingen in de organisatie en technologische ontwikkelingen.

Vanaf 1 maart 2011 brengt de inspectie een duidelijker onderscheid aan tussen het toezicht op calamiteiten en het toezicht op overige incidenten. De verantwoordelijkheid voor de beoordeling en afhandeling van deze laatste categorie incidenten ligt in eerste instantie bij de instellingen zelf. Calamiteiten – ernstige en fatale incidenten – moeten direct bij de inspectie worden gemeld. Vanaf 1 maart 2011 gaat de inspectie meer accent leggen op het onderzoek van deze calamiteiten, waarbij de inspectie nadrukkelijker de regie zal voeren en/of vaker eigen onderzoek zal verrichten.

De inspectie verwacht dat de *Leidraad melden van calamiteiten* voldoende duidelijkheid en houvast biedt over de procedure van het calamiteitentoezicht. Waar nodig heeft de inspectie de artikelen in de leidraad voorzien van een toelichting. Als de leidraad toch vragen onbeantwoord laat, neemt u dan contact op met de inspectie.

Graag wijs ik u erop dat de meest actuele versie van deze leidraad altijd is te vinden op de website www.inspectiejeugdzorg.nl. Naast de *Leidraad melden van calamiteiten* kunt u hier ook andere relevante informatie vinden, zoals bijvoorbeeld toezichtrapporten naar aanleiding van gemelde calamiteiten.

Mw. drs. G.E.M. Tielen,
Hoofdinspecteur

Leidraad melden van calamiteiten Inspectie Jeugdzorg

Artikel 1. Definities

In deze regeling wordt verstaan onder:

- a. IJZ: Inspectie Jeugdzorg;
- b. jeugdige: een jeugdige als genoemd in artikel 1, sub b van de Wet op de jeugdzorg;
- c. instelling(en): de Bureaus Jeugdzorg, de Justitiële Jeugdinrichtingen (JJl's), de zorgaanbieders, de Raad voor de Kinderbescherming, het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers, de schippersinternaten, alsmede stichting Nidos en de vergunninghouders interlandelijke adoptie, op het functioneren waarvan de IJZ toezicht uitoefent;
- d. calamiteit: een gebeurtenis die heeft plaatsgevonden gedurende de betrokkenheid van een instelling en die onverwacht en onbedoeld kan leiden of heeft geleid tot een dodelijk of ernstig schadelijk gevolg voor een jeugdige, of voor een ander als gevolg van het handelen van een jeugdige;
- e. melding: een schriftelijk of elektronisch bericht van een instelling of een collega-inspectie aan de IJZ over een calamiteit;
- f. melder: instelling die een melding heeft gedaan;
- g. handhavende overheid: de overheidsinstantie die verantwoordelijk is voor het handhaven van de kwaliteit van het functioneren van een instelling;
- h. direct belanghebbende: de jeugdige, diens slachtoffer of een natuurlijke persoon die in een nauwe relatie tot de jeugdige of diens slachtoffer staat;
- i. procesafspraken: afspraken tussen de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Justitie, de Maatschappelijke Ondernemers (MO)groep, het Inter Provinciaal Overleg (IPO) en de IJZ met als doel de keten van toezicht en handhaving op een meer samenhangende, transparante en eenduidige wijze te laten functioneren¹.

Artikel 2. Verplichting tot melden

Instellingen dienen op grond van de procesafspraken calamiteiten te melden aan de IJZ. De melding dient zo spoedig mogelijk na de calamiteit te geschieden.

Artikel 3. Calamiteit zonder melding

Als de IJZ niet via een melding maar langs andere weg van een calamiteit verneemt, dan geldt in principe dezelfde regeling.

Artikel 4. Ontvangstbevestiging

De IJZ bevestigt de ontvangst van de melding zo spoedig mogelijk, doch in ieder geval binnen een week.

¹ Toezicht en handhaving in de jeugdzorg. Procesafspraken, P&C-kalender en risicoanalyse. Ministerie van VWS, mei 2004.

Artikel 5. Domein melding

1. Als de melding betrekking heeft op een domein waartoe de IJZ niet (alleen) bevoegd is, stuurt zij de melding door aan de inspectie(s) die (mede) bevoegd is of zijn.
2. De IJZ stelt de melder zo spoedig mogelijk op de hoogte van het doorsturen van de melding, doch in ieder geval binnen een week na het doorsturen.

Artikel 6. Inhoud melding

1. Een melding bevat:
 - a. de dagtekening van de melding;
 - b. gegevens over de instelling en de betrokkene(n), zoals de naam van de instelling, de locatie of de afdeling, de naam en hoedanigheid van de melder, de naam en de geboortedatum van de jeugdige(n);
 - c. gegevens over de inhoud van de calamiteit;
 - d. informatie over de actuele veiligheid van de jeugdige en eventuele anderen;
 - e. informatie over het afhandelen van de calamiteit; hieronder valt ook de informatie of, en zo ja welke, belanghebbenden zijn geïnformeerd over de melding aan de inspectie.

Artikel 7. Besluit al dan niet direct eigenstandig onderzoek inspectie

1. Als de IJZ een melding heeft ontvangen besluit zij zo spoedig mogelijk of zij direct zelf een onderzoek in de instelling of in de keten gaat instellen.
2. De IJZ stelt in ieder geval direct zelf een onderzoek in:
 - a. als er aanwijzingen zijn dat de veiligheid van de (overige) jeugdige(n) in de instelling niet gewaarborgd is;
 - b. als een jeugdige die verbleef in een Justitiële Jeugdinrichting of in een instelling voor gesloten jeugdzorg overleden is;
3. Als de IJZ het besluit neemt een onderzoek in te stellen als bedoeld in lid 1, licht zij de instelling en de handhavende overheid hierover binnen een week in.
4. De IJZ licht waar dat aan de orde is, de collega-inspectie(s) in.

Artikel 8. Feitenrelaas

1. Na ontvangst van de melding verzoekt de IJZ in de regel de instelling om binnen twee weken een feitenrelaas op te stellen en aan de IJZ toe te sturen.

Artikel 9. Beoordeling melding en feitenrelaas door de inspectie

1. De IJZ beoordeelt zo spoedig mogelijk, doch in ieder geval binnen twee weken na ontvangst van het feitenrelaas, of er aanleiding bestaat de melding nader te onderzoeken.
2. De IJZ kan ten behoeve van deze beoordeling informatie bij direct belanghebbenden inwinnen.
3. Als de IJZ besluit de informatie als bedoeld in het tweede lid in te winnen, kan de termijn in het eerste lid verlengd worden met drie weken. De melder wordt hierover schriftelijk geïnformeerd.
4. Nadat de in het eerste lid genoemde beoordeling heeft plaatsgevonden, neemt de IJZ een besluit over haar reactie op de melding. Dit besluit kan zijn:
 - a. de IJZ doet nader onderzoek naar de melding; nader onderzoek vindt in principe plaats tenzij er redenen zijn om dit niet te doen;
 - b. de IJZ sluit de melding af.

Artikel 10. Afsluiten melding na beoordeling

1. De IJZ sluit na de beoordeling van de melding en het feitenrelaas een melding in elk geval af als:
 - a. de melding duidelijk is en het feitenrelaas van de instelling naar het oordeel van de IJZ geen aanleiding geeft tot nader onderzoek;
 - b. de melding betrekking heeft op een gebeurtenis die zich langer dan twee jaar geleden heeft voorgedaan, tenzij de inhoud van de melding naar het oordeel van de IJZ nader onderzoek noodzakelijk maakt.
2. Als de IJZ besluit de melding af te sluiten, deelt zij dit schriftelijk en onderbouwd mee aan de melder.
3. De handhavende overheid en, waar dat aan de orde is, de direct belanghebbenden en de collega-inspectie(s), worden van het afsluiten van de melding als bedoeld in het eerste lid op de hoogte gesteld.

Artikel 11. Nader onderzoek melding

1. Het onderzoek van de IJZ naar een calamiteit kent verschillende vormen, die ook gelijktijdig of na elkaar kunnen worden uitgevoerd:

- a. de IJZ stelt de instelling aanvullende vragen, die binnen twee weken beantwoord moeten worden;
 - b. de IJZ verzoekt de instelling om een onafhankelijk onderzoek naar de calamiteit te (laten) doen. De instelling legt binnen drie weken de opzet van het onderzoek aan de IJZ voor, de IJZ reageert vervolgens binnen twee weken op de onderzoeksopzet van de instelling. De instelling voert het onderzoek daarna uit en stuurt de rapportage binnen zes weken naar de IJZ op. De instelling draagt er zorg voor dat de opzet en uitvoering van dit interne onderzoek van verantwoord niveau zijn;
 - c. de IJZ stelt een eigenstandig onderzoek in naar de calamiteit.
2. Als de IJZ een besluit neemt als genoemd in lid 1 sub c, licht zij de instelling en de handhavende overheid hierover binnen een week in.
 3. De IJZ licht, waar dat aan de orde is, de collega-inspectie(s) in.

Artikel 12. Horen van personen

1. Indien nodig en voor zover mogelijk hoort de IJZ (oud-)medewerkers van de instellingen die betrokken zijn (geweest) bij de calamiteit, of individuele beroepsbeoefenaren die betrokken zijn (geweest) bij de calamiteit.
2. Indien nodig en voor zover mogelijk hoort de IJZ direct belanghebbenden in persoon.
3. De IJZ kan tijdens het onderzoek besluiten één of meer deskundigen te raadplegen.

Artikel 13. Beëindiging van het onderzoek

1. Als de reactie op de aanvullende vragen als bedoeld in artikel 11 lid 1 sub a geen aanleiding geeft tot een onderzoek als bedoeld in artikel 11, lid 1, sub b en c, beëindigt de IJZ het onderzoek en sluit zij de melding af. De IJZ deelt dit schriftelijk en onderbouwd mee aan de melder.
2. Als de IJZ van oordeel is dat de betrokken instelling het onderzoek als bedoeld in artikel 11 lid 1 sub b zorgvuldig heeft uitgevoerd en de instelling voldoende maatregelen heeft genomen, beëindigt de IJZ het onderzoek en sluit zij de melding af. De IJZ deelt dit schriftelijk en onderbouwd mee aan de melder.
3. Nadat het onderzoek als bedoeld in artikel 11, lid 1, sub c is afgerond, legt de IJZ de relevante bevindingen vast in een rapport, conform de procedure als beschreven in de procesafspraken, en daarna sluit zij de melding af.
4. De handhavende overheid en, waar dat aan de orde is, de direct belanghebbenden en/of andere personen die gehoord zijn en de collega-inspectie(s) worden van het afsluiten van de melding op de hoogte gesteld.

Artikel 14. Openbaarheid rapport

Het vastgestelde rapport als bedoeld in artikel 13 wordt zo spoedig mogelijk ter kennis gebracht van de melder, de handhavende overheid en, waar dat aan de orde is, de direct belanghebbenden en/of andere personen die gehoord zijn en de collega-inspectie(s). De IJZ zet het vastgestelde rapport overeenkomstig de procesafspraken en met inachtneming van de privacy van betrokkene(n) op haar website.

Artikel 15. Strafbare feiten

Als de IJZ in enige fase van het onderzoek een redelijk vermoeden krijgt dat er sprake is van een strafbaar feit, wordt dit ter kennis van het Openbaar Ministerie gebracht.

Artikel 16. Spoedprocedure

Als de IJZ meent dat in verband met de veiligheid van de (overige) jeugdige(n) of in het belang van de jeugdzorg onmiddellijk maatregelen moeten worden genomen, kan zij van de hiervoor beschreven procedure afwijken. In die gevallen zullen de verplichtingen, genoemd in artikel 4, 5, 9 en 13 worden nagekomen zodra dat mogelijk is.

Artikel 17. Inwerkingtreding

Deze leidraad treedt in werking met ingang van 1 maart 2011.

Artikel 18. Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Leidraad melden van calamiteiten
Inspectie Jeugdzorg.

Toelichting

Algemeen

Hieronder licht de Inspectie Jeugdzorg de leidraad op een aantal relevante punten toe.

Artikel 1. Definities

Instellingen

De instellingen die onder het toezicht van de Inspectie Jeugdzorg vallen zijn: de Bureaus Jeugdzorg, de Justitiële Jeugdinrichtingen (JJl's), de zorgaanbieders, de Raad voor de Kinderbescherming, het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers, de schippersinternaten, alsmede stichting Nidos en de vergunninghouders interlandelijke adoptie.

Onder zorgaanbieders worden ook instellingen voor gesloten jeugdzorg begrepen. De zorgaanbieders noemen zichzelf Jeugd & Opvoedhulp. De inspectie gebruikt de wettelijke term en spreekt daarom van zorgaanbieders.

Overal waar instelling staat kan het ook meerdere instellingen betreffen, als meerdere instellingen betrokken zijn bij de calamiteit.

Calamiteit

Nadere invulling van de definitie zoals die is geformuleerd in artikel 1:

1. Een calamiteit is een gebeurtenis die heeft plaatsgevonden gedurende de betrokkenheid van een instelling en die onverwacht en onbedoeld kan leiden of heeft geleid tot een dodelijk of ernstig schadelijk gevolg voor een jeugdige, of voor een ander als gevolg van het handelen van een jeugdige;

Een calamiteit moet aan de inspectie gemeld worden op grond van de procesafspraken. Er is sprake van een calamiteit (een ernstig incident) als de gebeurtenis de gebruikelijke zorgverlening overstijgt. Gelet op het feit dat de doelgroep van de jeugdzorg bestaat uit jeugdigen die in meer of mindere mate (gedrags)problemen hebben, valt te verwachten dat zich gedurende de zorgverlening incidenten zullen voordoen.

Een aantal van deze incidenten zal gerelateerd zijn aan de behandeling van deze gedragsproblemen, zoals het vertonen van ongehoorzaam gedrag jegens een groepsleider. Zolang deze incidenten betrekking hebben op de gebruikelijke zorgverlening en daarbinnen ook kunnen worden beheerst, behoeven deze niet te worden gemeld. Huis-, tuin- en keukenongelukken behoeven in beginsel ook niet te worden gemeld. De instelling moet deze incidenten zelf registreren en periodiek analyseren.

2. Een calamiteit is een gebeurtenis die heeft plaatsgevonden *gedurende de betrokkenheid* van de betreffende instellingen. De periode van betrokkenheid loopt vanaf het allereerste moment dat een instelling bemoeienis heeft met een jeugdige tot het allerlaatste moment. Vaak zal deze periode overzichtelijk zijn. Een ondertoezichtstelling, een uithuisplaatsing of een behandeling hebben immers een duidelijk begin en een duidelijk einde. Toch zijn er ook calamiteiten denkbaar waarbij de betrokkenheid van een (jeugdzorg)instelling niet zo duidelijk is afgekaderd. Telkens kan men zich afvragen of en, zo ja, in welke mate een (jeugdzorg)instelling betrokken was of behoorde te zijn bij de betreffende jeugdige en wie in deze een verantwoordelijkheid had. In dergelijke gevallen verwacht de inspectie dat de meest aangewezen instelling, daar waar het zwaartepunt van de zorg voor de jeugdige ligt, de calamiteit bij de inspectie meldt.

3. Bij een calamiteit moet altijd een jeugdige betrokken zijn. Het kan voorkomen dat een jeugdige de agressor is, maar het kan ook voorkomen dat deze juist het slachtoffer is.

Voorbeelden van calamiteiten

Onder de definitie van calamiteit vallen in ieder geval de volgende voorbeelden:

- elk overlijden van een jeugdige, dus:
 - natuurlijke dood;
 - niet natuurlijke dood, waaronder suïcide;
- elk overlijden van een ander als gevolg van het handelen van een jeugdige;
- ernstig en/of blijvend lichamelijk letsel van een jeugdige of van een ander als gevolg van het handelen van een jeugdige;
- ernstig grensoverschrijdend gedrag: fysiek, psychisch en/of seksueel door jeugdigen, hulpverleners, ouders of verzorgers.

Melding

De inspectie definieert een melding als een schriftelijke of elektronische mededeling van een instelling of collega-inspectie dat een calamiteit heeft plaatsgevonden. Deze mededeling kan door middel van een brief, faxbericht of e-mail bericht worden gedaan. Vanaf 2012 is web based melden mogelijk. Hieronder volgen de adresgegevens van de Inspectie Jeugdzorg, waar de instellingen een melding kunnen doen.
Website www.inspectiejeugdzorg.nl
E-mail melding@inspectiejz.nl
Post Inspectie Jeugdzorg
Postbus 483
3500 AL Utrecht
Fax 030 230 5200

Melder

Onder het begrip 'melder' wordt verstaan de instelling die een melding heeft gedaan. Elk bericht van een instelling dat voldoet aan de definitie van 'melding' wordt als zodanig behandeld. De inspectie zal haar reactie richten aan de voorzitter van het bestuur van de betreffende instelling.

Handhavende overheid

Het ministerie van VWS is de handhavende overheid voor de gesloten jeugdzorg en de schippersinternaten. Het ministerie van Veiligheid en Justitie is dit voor de Justitiële Jeugdinrichtingen, de Raad voor de Kinderbescherming, de vergunninghouders interlandelijke adoptie en Nidos. Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie voor Immigratie en Asiel. De provincies en stadsregio's zijn de handhavende overheid voor de Bureaus Jeugdzorg en de provinciaal gefinancierde zorgaanbieders.

Direct belanghebbende

In deze leidraad wordt onder een 'direct belanghebbende' verstaan: de jeugdige, diens eventuele slachtoffer, of een natuurlijk persoon die in een nauwe relatie staat tot de jeugdige of diens slachtoffer. Zoals de ouders, verzorgers, familieleden of vrienden van de jeugdige of diens slachtoffer.

Procesafspraken

Afspraken tussen de ministeries van VWS en Justitie (thans Veiligheid en Justitie), de MOgroep (thans Jeugdzorg Nederland), het IPO en de Inspectie Jeugdzorg met als doel de keten van toezicht en handhaving op een meer samenhangende, transparante en eenduidige wijze te laten functioneren. Deze afspraken zijn als volgt vastgelegd: Toezicht en handhaving in de jeugdzorg. Procesafspraken, P&C-kalender en risicoanalyse. Ministerie van VWS, mei 2004. Onder de procesafspraken verstaat de inspectie ook de toezichtarrangementen met betrekking tot de Raad voor de Kinderbescherming, de vergunninghouders interlandelijke adoptie, de Justitiële Jeugdinrichtingen en de alleenstaande minderjarige vreemdelingen.

Artikel 2. Verplichting tot melden

Instellingen dienen op grond van de procesafspraken calamiteiten te melden aan de inspectie.

Meldingformulier op internet

Voor het melden van een calamiteit kunnen instellingen gebruik maken van het digitaal meldingsformulier, dat op de website van de inspectie beschikbaar is. Vanaf 2012 is web based melden mogelijk. De instellingen ontvangen hiertoe een unieke inlogcode.

Zo spoedig mogelijk melden

De inspectie wil dat een instelling een calamiteit zo spoedig mogelijk meldt. Hierbij benadrukt de inspectie dat het doen van een melding nimmer een goede afhandeling van een calamiteit in de weg behoort te staan. Voor zover het voor een instelling dus nog niet mogelijk is om een melding te doen, omdat zij zich eerst volledig wenst te richten op het oplossen of afhandelen van een calamiteit, heeft de inspectie hiervoor begrip. De inspectie gaat ervan uit dat een instelling de schriftelijke melding dan op het eerste geschikte moment doet. De inspectie verwacht in dat geval wel dat de instelling alvast kort een telefonische melding van de calamiteit doet en daarbij een streefdatum voor de schriftelijke melding noemt. Calamiteiten waarbij sprake is van betrokkenheid van de media, of wanneer deze

verwacht wordt dienen altijd direct aan de inspectie te worden gemeld.

Artikel 3. Calamiteit zonder melding

Het kan gebeuren dat de inspectie hoort over een calamiteit via de media of de handhavende overheid nog voordat de calamiteit is gemeld. Ook kan het gebeuren dat klachten of signalen over een calamiteit de inspectie bereiken. De inspectie wint dan actief informatie in bij de (mogelijk) betrokken instelling(en) en vraagt hen te melden. Vanaf het moment van melden geldt de leidraad.

Als een instelling niet meldt, ook niet na een verzoek hiertoe van de inspectie, kan de inspectie zelf een onderzoek starten.

Artikel 4. Ontvangstbevestiging

De inspectie richt de ontvangstbevestiging aan de voorzitter van het bestuur van de betreffende instelling. Op een web based melding volgt een automatische bevestiging.

Artikel 5. Domein melding

De Inspectie Jeugdzorg geeft in ieder geval aan de hieronder genoemde collega-inspecties de volgende meldingen door:

- Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ): alle meldingen met betrekking tot het overlijden van een jeugdige, inclusief suïcide(poging met ernstig blijvend letsel) en met betrekking tot medische incidenten;
- Arbeidsinspectie (AI): alle meldingen van calamiteiten die leiden tot directe ziekenhuisopname (binnen 24 uur) van de werknemer of die een dodelijke afloop of blijvend letsel tot gevolg hebben voor de werknemer;
- Inspectie van het Onderwijs: alle meldingen die een school of de kwaliteit van het onderwijs betreffen.

Als de inspectie over een feitenrelaas beschikt wordt dit met de melding meegestuurd aan de collega-inspectie.

Het bovenstaande betekent niet dat de betreffende instelling met een melding aan de Inspectie Jeugdzorg is ontslagen van een eventuele meldplicht jegens andere inspecties.

Artikel 6. Inhoud melding

De Inspectie Jeugdzorg stelt een aantal eisen aan de melding. De melding dient te bevatten:

- de feitelijke gegevens: dit zijn gegevens als de datum van de melding, de naam van de instelling en de betreffende locatie/afdeling, de naam en hoedanigheid van de melder, de datum van de calamiteit, de relevante gegevens over de bij de calamiteit betrokken personen zoals de naam en geboortedatum van de jeugdige(n), de eventueel uitgesproken kindbeschermingsmaatregel over de jeugdige(n), de functie van de medewerker(s), indien van toepassing de naam van het betrokken Bureau Jeugdzorg, de betrokken zorgaanbieder of anders;
- gegevens over de inhoud van de calamiteit en, indien bekend, de directe aanleiding tot de calamiteit: wat is er voorafgaand aan de calamiteit gebeurd, wat heeft (mogelijk) geleid tot de calamiteit;
- informatie over de actuele veiligheid van de jeugdige(n) en de beoordeling daarvan: hoe is de veiligheid van de betrokken jeugdige(n) en eventuele anderen gewaarborgd;
- informatie over het afhandelen van de calamiteit: als dat van toepassing is, moet de instelling vermelden of er gezorgd is voor de nodige begeleiding van het slachtoffer, of en hoe de ouders/wettelijke vertegenwoordigers op de hoogte zijn gebracht, of ketenpartners in de casus op de hoogte zijn gesteld, of de instelling aangifte doet of heeft gedaan en of en, zo ja welke, belanghebbenden de instelling heeft geïnformeerd over de melding aan de inspectie.

Artikel 7. Besluit al dan niet direct eigenstandig onderzoek inspectie

Als de inspectie een melding heeft ontvangen besluit zij zo spoedig mogelijk of zij direct een eigenstandig onderzoek in de instelling of in de keten gaat instellen. Dit zal het geval zijn als zich een ernstige calamiteit heeft voorgedaan en/of er aanwijzingen zijn dat de veiligheid van de (overige) jeugdige(n) in de instelling niet gewaarborgd is.

De inspectie doet in ieder geval direct een eigenstandig onderzoek als de calamiteit een overlijden van een jongere in een Justitiële Jeugdinrichting betreft. Dit is een eis voortvloeiend uit de jurisprudentie op grond van artikel 2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) van het Europese Hof. Deze eis is ook van

toepassing als het gaat om een overlijden van een jongere in een instelling voor gesloten jeugdzorg.

Artikel 8. Feitenrelaas

In de eerste fase van het onderzoek verzamelt de inspectie informatie over alle relevante feiten die samenhangen met de calamiteit. In de regel zal zij, na ontvangst van de melding van de calamiteit, de instelling verzoeken een feitenrelaas op te stellen en dit binnen twee weken aan de inspectie toe te sturen. De inspectie zal per casus meer specifiek aangeven welke informatie zij verwacht aan te treffen in het feitenrelaas van de instelling.

In uitzonderlijke gevallen kan de inspectie de instelling meedelen dat een feitenrelaas niet nodig is. Dit kan het geval zijn als de inspectie overweegt om:

- de instelling direct te verzoeken om een onafhankelijk onderzoek in te (laten) stellen;
- direct een eigenstandig onderzoek in de instelling te gaan doen.

De inspectie verzoekt evenmin om een feitenrelaas als de informatie over de calamiteit zodanig is dat zij de melding op basis van deze informatie kan beoordelen en afsluiten.

In dat geval deelt de inspectie dat besluit zo spoedig mogelijk mee aan de instelling.

Artikel 9. Beoordeling melding en feitenrelaas door de inspectie

Bij de beoordeling weegt de inspectie de inhoud van de melding en het feitenrelaas.

De beoordeling is gericht op de vraag of mogelijk tekortschietende kwaliteit van zorg aan de calamiteit ten grondslag lag.

Termijn voor de beoordeling

De inspectie deelt in principe binnen twee weken na ontvangst van het feitenrelaas aan de melder mee of er aanleiding bestaat de melding nader te onderzoeken.

De termijn gaat in als de inspectie de melding en het feitenrelaas ontvangen heeft.

Deze termijn kan verlengd worden met ten hoogste drie weken als de inspectie besluit direct belanghebbenden te horen.

Horen van direct belanghebbenden

De inspectie kan besluiten om direct belanghebbenden te horen. Van belang hierbij is dat de direct belanghebbenden bij de inspectie bekend zijn.

Nader onderzoek

Hier en in artikel 11 staat 'nader onderzoek', omdat de inspectie ook de beoordeling van de melding en het feitenrelaas als onderzoek beschouwt.

Artikel 10. Afsluiten melding na beoordeling

De inspectie kan de melding direct afsluiten als er geen relatie is tussen de calamiteit en de kwaliteit van het handelen van de instelling.

Blijkens het derde lid van artikel 10 worden, als dat aan de orde is, ook direct belanghebbenden op de hoogte gesteld van het afsluiten van een melding na de beoordeling van de melding en het feitenrelaas. Daarbij is het van belang dat de direct belanghebbenden bekend zijn bij de inspectie.

Artikel 11. Nader onderzoek melding

De inspectie kan een melding op de volgende manieren nader onderzoeken:

- 1) de inspectie kan aanvullende vragen stellen;
- 2) de inspectie kan de instelling vragen om een onafhankelijk onderzoek naar de calamiteit te (laten) doen;
- 3) de inspectie voert een eigenstandig onderzoek in de instelling uit.

Het is mogelijk dat de verschillende manieren van onderzoek gelijktijdig of na

elkaar aan bod komen. Met andere woorden: het is mogelijk dat de inspectie eerst

aanvullende vragen stelt, vervolgens verzoekt om een onafhankelijk onderzoek

door de instelling en ten slotte besluit een eigenstandig onderzoek in te stellen;

het is ook mogelijk dat de inspectie aanvullende vragen stelt en gelijktijdig eigenstandig

onderzoek in de instelling uitvoert, bijvoorbeeld een dossieronderzoek

doet en/of medewerkers interviewt. Ook als de inspectie direct een eigenstandig

onderzoek in de instelling start kan een onafhankelijk onderzoek van de instelling

daarvan een onderdeel zijn.

Aanvullende vragen

Als er op een of meerdere punten onduidelijkheid is na beoordeling van de melding en het feitenrelaas, kan de inspectie aanvullende vragen stellen. De inspectie beoordeelt de reactie van de instelling.

Onafhankelijk onderzoek instelling

De betrokken instelling dient er zorg voor te dragen dat de opzet en uitvoering evenals de inhoud van het onafhankelijke onderzoek van een verantwoord niveau zijn. Onder verantwoord niveau verstaat de inspectie in ieder geval het volgende.

Opzet en uitvoering:

- de onderzoeksvragen zijn logisch, gezien de inhoud van de melding;
- het is duidelijk uit welke bron informatie afkomstig is;
- de conclusies volgen logisch uit de onderzoeksresultaten;
- het onderzoek is objectief uitgevoerd. Dat wil zeggen: het onderzoek wordt uitgevoerd door personen die niet direct bij deze casus betrokken zijn geweest, dus ook niet de gedragsdeskundige of leidinggevende van de betrokken uitvoerende medewerkers.

De instelling wordt verzocht om de opzet van het onderzoek tevoren aan de inspectie voor te leggen. De instelling krijgt hier drie weken de tijd voor. De inspectie zal vervolgens binnen twee weken reageren op de onderzoeksopzet van de instelling. Voor de uitvoering van het onafhankelijk onderzoek heeft de instelling zes weken de tijd na ontvangst van de reactie van de inspectie op de onderzoeksopzet.

Inhoud:

- een korte feitelijke beschrijving van de calamiteit met de achtergronden;
- een analyse van de calamiteit, waarin in ieder geval de door de inspectie aan te geven punten aan bod komen;
- de leer- en verbeterpunten die de instelling naar aanleiding van de calamiteit benoemt.

Eigenstandig onderzoek inspectie in de instelling

De inspectie kan te allen tijde besluiten een eigenstandig onderzoek in de instelling uit te voeren.

Overwegingen die daarbij een rol spelen zijn:

- de melding wijst op een ernstige bedreiging van de veiligheid van de jeugdigen;
- de calamiteit betreft een structureel probleem in de jeugdzorg sector;
- onderzoek door de inspectie draagt bij aan verbetering van de kwaliteit in algemene zin van (een deel van) de jeugdzorg sector;
- grote maatschappelijke onrust over de calamiteit;
- het verzoek om toezicht van de handhavende overheid;
- politieke aandacht voor de calamiteit;
- media aandacht voor de calamiteit;
- de kwaliteit van het onafhankelijke onderzoek van de instelling is onvoldoende;
- de inspectie heeft vragen bij de uitkomsten van het onafhankelijke onderzoek van de instelling, bv:
 - er zijn veel signalen genegeerd;
 - er is een vermoeden van structurele tekorten en deze conclusie is door de instelling zelf niet getrokken;
 - er worden geen structurele (relevante) maatregelen getroffen in relatie tot de oorzaken;
 - de onafhankelijke onderzoeken van meerdere instellingen leveren inconsistenties op.

De inspectie stelt direct zelf een onderzoek in als een jeugdige die in een JJI of in de gesloten jeugdzorg verbleef overlijdt. Dit is een eis die voortvloeit uit de jurisprudentie op grond van artikel 2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) van het Europese Hof.

De inspectie informeert de instelling binnen een week als zij direct een eigenstandig onderzoek instelt.

Als een collega-inspectie betrokken is, neemt de inspectie bij de weging de informatie van de andere inspectie mee. Het komt ook voor dat de inspectie naar aanleiding van een of meerdere calamiteiten samen met andere inspecties onderzoek doet.

Artikel 12. Horen van personen

In iedere vorm en in iedere fase van het onderzoek (artikel 11 lid 1, sub a t/m c) kan de inspectie personen horen.

Artikel 13. Beëindiging van het onderzoek

Als de inspectie de reactie van de instelling op de aanvullende vragen of het onafhankelijke onderzoek van de instelling en de eventuele verbetermaatregelen van de instelling als voldoende beoordeelt en het onderzoek beëindigt, sluit de inspectie de melding met een inhoudelijke onderbouwing af, die schriftelijk wordt vastgelegd.

De inspectie kan ervoor kiezen deze onderbouwing eerst in een gesprek aan de instelling kenbaar te maken.

Rapportage

Conform de procesafspraken legt de inspectie haar bevindingen en oordeel vast in een rapportage. Indien in verband met de speciale omstandigheden van het geval door de inspectie van deze werkwijze wordt afgeweken, maakt de inspectie dit voorafgaand aan het onderzoek schriftelijk bekend aan de betreffende instelling(en) en overheid.

Belanghebbenden

Blijkens het vierde lid van artikel 13 worden, als dat aan de orde is, ook direct belanghebbenden op de hoogte gesteld van het afsluiten van een melding. Het is daartoe van belang dat de direct belanghebbenden bekend zijn bij de Inspectie Jeugdzorg.